

Bilag 3

Arbejdsklausul og Samfundsansvar (CSR)

Vejledning til Tilbudsgiveren

Dette bilag indeholder krav vedrørende arbejdsklausul og samfundsansvar (CSR).

Tilbudsgiveren skal ikke udfylde dette bilag.

Indhold

1.	ARBEJDSKLAUSUL EFTER ILO-KONVENTION NR. 94 OG CIRKULÆRE NR. 9471 AF 30. JUNI 2014	4
1.1	Generelt	4
1.2	Dokumentation for overholdelse af arbejdsklausul	4
1.3	Manglende overholdelse af forpligtelser	5
2.	KRAV TIL SAMFUNDSANSVAR (CSR)	5
2.1	Generelle krav	5
2.1.1	Menneskerettigheder	5
2.1.2	Arbejdstagerrettigheder	5
2.1.3	Miljø	6
2.1.4	Antikorruption	6
2.2	Konkrete krav	6
2.2.1	Menneskerettigheder	6
2.2.2	Arbejdstagerrettigheder	6
2.2.3	Miljø	7
2.2.4	Antikorruption	8
2.3	Leverandørens ansvar	8
2.4	Dokumentation for overholdelse af krav til samfundsansvar (CSR)	9
2.5	Procedure ved konkret begrundet mistanke om manglende overholdelse af CSR-krav	9
2.6	Ansvar og afhjælpende foranstaltninger	10

1. ARBEJDSKLAUSUL EFTER ILO-KONVENTION NR. 94 OG CIRKULÆRE NR. 9471 AF 30. JUNI 2014

1.1 Generelt

Denne arbejdsklausul finder ikke anvendelse for Leverandørens Ydelser, der alene omfatter varer, der indgår i en Leverandørs almindelige produktion eller varelager, medmindre varen fremstilles i særlig produktion for statslige myndigheder.

Leverandøren skal sikre, at arbejdstagere hos Leverandøren og eventuelle underleverandører, som medvirker til at opfylde Kontrakten, er sikret løn (herunder særlige ydelser), arbejdstid og andre arbejdsvilkår, som ikke er mindre gunstige end dem, der gælder for arbejde af samme art i henhold til en kollektiv overenskomst indgået af de inden for det pågældende faglige område mest repræsentative arbejdsmarkedsparter i Danmark, og som gælder på hele det danske område. Ved opfyldelse af Kontrakten forstås arbejde udført i Danmark med henblik på Kontraktens opfyldelse.

Leverandøren og eventuelle underleverandører skal sikre, at arbejdstagerne får oplysninger om de vilkår, der følger af arbejdsklausulen.

1.2 Dokumentation for overholdelse af arbejdsklausul

Kunden kan til enhver tid udbede sig relevant dokumentation for, at løn- og arbejdsvilkår for arbejdstagerne lever op til den forpligtelse, som arbejdsklausulen fastsætter.

Kunden kan således bl.a. kræve, at Leverandøren efter skriftligt påkrav herom inden for 10 Arbejdsdage fremskaffer relevant dokumentation, såsom løn- og timesedler, lønregnskab og ansættelseskontrakter fra såvel egne som eventuelle underleverandørers arbejdstagere. Manglende rettidig levering af den ønskede dokumentation anses for en selvstændig overtrædelse af arbejdsklausulen.

Leverandøren er i den forbindelse forpligtet til at overholde bestemmelserne i databeskyttelseslovgivningen (for nuværende databeskyttelsesloven og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (databeskyttelsesforordningen) i forhold til personoplysninger om f.eks. racemæssig eller etnisk baggrund, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning og fagforeningsmæssigt tilhørsforhold samt om helbredsforhold eller seksuel orientering, inden materialet overgives til Kunden. Hvor det er nødvendigt at fremsende ikke-anonymiseret dokumentation, skal Leverandøren sikre, at det fornødne samtykke fra den enkelte arbejdstager, jf.

databeskyttelsesloven, er til rådighed for den ovenfor beskrevne overdragelse af oplysninger om løn- og ansættelsesvilkår, således at den fastsatte tidsfrist kan overholdes.

1.3 Manglende overholdelse af forpligtelser

Kunden kan til brug for sin vurdering af, om Leverandøren eller underleverandører har overholdt arbejdsklausulen, søge rådgivning hos relevante arbejdsgiver- og/eller arbejdstagerorganisationer.

Hvis Leverandøren ikke overholder sine forpligtelser i medfør af arbejdsklausulen, og hvis dette medfører et berettiget krav på yderligere løn fra en eller flere arbejdstagere, kan Kunden tilbageholde vederlag med henblik på at tilgodese sådanne krav. Beløbet, som tilbageholdes fra Leverandøren, kan tillige omfatte rimelige omkostninger til opgørelse, efterprøvelse og udbetaling af kompensation til sådanne arbejdstagere.

Gentagne og/eller alvorlige overtrædelser af arbejdsklausulen, materielt eller proceduremæssigt, betragtes som væsentlig misligholdelse, jf. nærmere Kontraktens pkt. 11.4.

2. KRAV TIL SAMFUNDSANSVAR (CSR)

2.1 Generelle krav

Kunden ønsker, at udførelsen af Kontrakten sker under overholdelse af principperne i FN's Global Compact Initiative.

Principperne i FN's Global Compact har følgende indhold:

2.1.1 Menneskerettigheder

Virksomheder bør

- støtte og respektere beskyttelsen af internationalt erklærede menneskerettigheder, og
- sikre sig, at de ikke medvirker til krænkelse af menneskerettighederne.

2.1.2 Arbejdstagerrettigheder

Virksomheder bør

- opretholde organisationsfrihed og effektivt anerkende retten til kollektiv forhandling,

- støtte udryddelse af alle former for tvangsarbejde,
- støtte effektiv afskaffelse af børnearbejde, og
- eliminere diskrimination i arbejds- og ansættelsesforhold.

2.1.3 Miljø

Virksomheder bør

- støtte en forsigtighedstilgang til miljømæssige udfordringer,
- tage initiativ til at fremme en større miljømæssig ansvarlighed, og
- tilskynde udvikling og spredning af miljøvenlige teknologier.

2.1.4 Antikorrupption

Virksomheder bør modarbejde alle former for korruption, herunder afpresning og bestikkelse.

2.2 Konkrete krav

Ved opfyldelsen af Kontrakten forpligter Leverandøren sig til at inddrage samfundsansvar, som formuleret i de konventioner, der ligger til grund for ovennævnte principper. Dette sker ved, at Leverandøren ved opfyldelsen af Kontrakten forpligter sig til som minimum at overholde nedenstående krav.

2.2.1 Menneskerettigheder

Ved opfyldelsen af Kontrakten indestår Leverandøren for til enhver tid at overholde den gældende lovgivning, der tager sigte på forbud mod forskelsbehandling på grund af race, hudfarve, religion eller tro, politisk anskuelse, seksuel orientering, alder, handicap eller national, social eller etnisk oprindelse, eller som tager sigte på at sikre etnisk ligebehandling.

Leverandøren forpligter sig ved opfyldelsen af Kontrakten således til at sikre overholdelsen af grundlæggende menneskerettigheder, som fastlagt i princip 1 og 2 i FN's Global Compact.

2.2.2 Arbejdstagerrettigheder

Leverandøren forpligter sig ved opfyldelsen af Kontrakten endvidere til at sikre overholdelsen af de grundlæggende arbejdstagerrettigheder, hvilket bl.a. indebærer,

- at de leverede ydelser og dele heraf ikke er leveret i strid med det generelle forbud mod tvangsarbejde, således som dette bl.a. har fundet udtryk i ILO-konvention nr. 29 og 105,
- at de leverede ydelser og dele heraf ikke er leveret i strid med det generelle forbud mod anvendelse af børnearbejde, således som dette bl.a. har fundet udtryk i ILO-konvention nr. 138 og 182,
- at de leverede ydelser og dele heraf er leveret under forhold, hvor det generelle princip om retten til organisationsfrihed og retten til kollektive forhandlinger er sikret, således som dette princip bl.a. har fundet udtryk i ILO-konvention nr. 87, 98 og 135,
- at de leverede ydelser og dele heraf er leveret under forhold, hvor det generelle princip om retten til rimelig aflønning er overholdt, således som dette princip bl.a. har fundet udtryk i ILO-konvention nr. 26 og 131 og FN's Menneskerettighedserklæring, artikel 23, stk. 3,
- at de leverede ydelser og dele heraf er leveret under forhold, hvor det generelle princip om retten til rimelige arbejdstider er overholdt, således som dette princip bl.a. har fundet udtryk i ILO-konvention nr. 1 og 30 samt FN's Menneskerettighedserklæring, artikel 24,
- at de leverede ydelser og dele heraf er leveret under forhold, hvor det generelle princip om retten til et sikkert og sundt arbejdsmiljø er overholdt, således som dette princip bl.a. har fundet udtryk i ILO-konvention nr. 155.

Leverandøren forpligter sig ved opfyldelsen af Kontrakten således til at sikre overholdelsen af de grundlæggende arbejdstagerrettigheder, herunder forbuddet mod børnearbejde og tvangsarbejde, som fastlagt i princip 3, 4, 5 og 6 i FN's Global Compact.

2.2.3 Miljø

Leverandøren forpligter sig ved opfyldelsen af Kontrakten til at fremme beskyttelsen af natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet.

Ved levering af de af Kontrakten omfattede ydelser og dele heraf skal Leverandøren udvise rimelige bestræbelser på

- at forebygge og bekæmpe forurening af luft, vand, jord og undergrund samt vibrations- og støjulemper,

- at anvende hygiejnisk begrundede processer af betydning for miljøet og for mennesker,
- at begrænse anvendelse og spild af råstoffer og andre ressourcer,
- at fremme anvendelsen af renere teknologi, samt
- at fremme genanvendelse og begrænse problemer i forbindelse med affaldsbortskaffelse.

Der lægges i den forbindelse vægt på, hvad der er opnåeligt ved anvendelsen af den bedst tilgængelige og bredt anerkendte teknik, herunder mindre forurenende råvarer, processer og anlæg og de bedst muligt forureningsbekæmpende foranstaltninger.

Leverandøren er således ved opfyldelsen af Kontrakten forpligtet til at medvirke til at værne om natur og miljø, som fastlagt i princip 7, 8 og 9 i FN's Global Compact.

2.2.4 *Antikorrruption*

Leverandøren forpligter sig ved opfyldelsen af Kontrakten til at afholde sig fra alle former for korrruption og enhver anden ulovlig indflydelse på embedsmænd, domstole og/eller private enheder eller misbrug af betroet stilling til egen vinding, såsom

- Aktiv korrruption
- Passiv korrruption
- Bestikkelse
- Afpresning
- Underslæb
- Bedrageri
- Mandatsvig
- Embedsmisbrug

Endelig dom for korrruption i Kontraktens løbetid, herunder aktiv bestikkelse som defineret i henholdsvis artikel 3 i Rådets retsakt af 26. maj 1997 og artikel 2, stk. 1, i Rådets rammeafgørelse 2003/568/RIA af 22. juli 2003 om bekæmpelse af bestikkelse i den private sektor eller enhver anden ulovlig indflydelse eller misbrug af betroet stilling, anses for væsentlig misligholdelse, jf. pkt. 2.6 og Kontraktens pkt. 11.4.

2.3 Leverandørens ansvar

Som anført ovenfor er Leverandøren forpligtet til at sikre overholdelsen af de nævnte krav "ved opfyldelsen af Kontrakten". Leverandørens ansvar angår således alene det under Kontrakten leverede.

Leverandøren er også ansvarlig for handlinger eller undladelser fra underleverandører, der medvirker til at opfylde Kontrakten.

2.4 Dokumentation for overholdelse af krav til samfundsansvar (CSR)

Kunden vil som hovedregel ikke anmode om nærmere dokumentation for, at Leverandøren ved opfyldelsen af Kontrakten lever op til ovenstående krav. Dette gælder dog ikke dokumentation for overholdelse af arbejdsklausulen, jf. ovenfor, under pkt. 1.2.

Leverandøren skal imidlertid altid senest en måned efter Kundens skriftlige anmodning herom kunne levere følgende dokumentation til Kunden:

Erklæring fra Leverandørens ledelse

Heri erklærer Leverandøren løbende at sikre overholdelsen af ovennævnte krav til menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og antikorruption ved opfyldelsen af Kontrakten.

Beskrivelse af praktiske tiltag

Heri beskriver Leverandøren de praktiske tiltag, som er gennemført med henblik på at sikre overholdelsen af de nævnte krav. Denne beskrivelse kan omfatte en beskrivelse af påtagne forpligtelser, implementerede systemer og andre iværksatte tiltag.

Beskrivelse af resultatmålinger

Heri beskriver Leverandøren, hvorledes resultatet af iværksatte tiltag måles. Dette kan ske ved brug af standarder, såsom Global Reporting Initiative's (GRI) Sustainability Reporting Guidelines.

Ovenstående dokumentationskrav anses umiddelbart som opfyldt, hvis Leverandøren har udarbejdet en såkaldt "Communication on progress" (COP), der er offentliggjort på FN's Global Compacts hjemmeside.

2.5 Procedure ved konkret begrundet mistanke om manglende overholdelse af CSR-krav

Hvis der opstår en konkret begrundet mistanke om, at en leveret ydelse og dele heraf, herunder eventuelle materialer som indgår i ydelsen, er tilvirket eller leveret efter produktionsprocesser eller metoder, hvor de ovennævnte krav til menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø eller antikorruption

ikke er overholdt, vil Kunden som udgangspunkt indlede en tæt dialog med Leverandøren med henblik på at få afklaret forholdene.

I tilfælde af en konkret begrundet mistanke skal Leverandøren straks efter Kundens anmodning fremsende en skriftlig redegørelse for samt dokumentere, under hvilke arbejdsprocesser og/eller -metoder de ydelser, der indgår til opfyldelsen af Kontrakten, er tilvirket eller leveret, herunder hvilke materialer der eventuelt indgår i ydelserne.

Endvidere skal Leverandøren redegøre for, i hvilket omfang Leverandøren ved sin adfærd i forbindelse med opfyldelsen af Kontrakten kan påvirke opfyldelsen af ovennævnte krav til menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og antikorruption, herunder f.eks. ved valg af underleverandører eller ved valg af materialer, som indgår i ydelsen.

Kunden vil på baggrund af ovennævnte skriftlige redegørelse og dokumentation m.v. foretage en konkret vurdering af situationen, hvor alle relevante forhold vil blive taget i betragtning.

2.6 Ansvar og afhjælpende foranstaltninger

Ved vurderingen af om Leverandøren er ansvarlig for en overtrædelse af kravene i dette bilag vedrørende menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og antikorruption lægges der blandt andet vægt på, hvordan Leverandøren har tilrettelagt sine arbejdsprocesser og -metoder, samt i hvilket omfang Leverandøren ved sin adfærd i forbindelse med opfyldelsen af Kontrakten har kunnet påvirke opfyldelsen i øvrigt, herunder ved valg af underleverandører eller ved valg af materialer, som indgår i ydelsen.

Kunden vil i vurderingen inddrage Leverandørens redegørelser og dokumentation og eventuelle udbedringstiltag, herunder eventuelle konkrete handlinger og tiltag, som Leverandøren har foretaget med henblik på overholdelse af kravene samt på nedbringelse af risikoen for overtrædelse af disse.

Hvis der konstateres manglende overholdelse af kravene til menneskerettigheder, jf. pkt. 2.2.1, arbejdstagerrettigheder, jf. pkt. 2.2.2, miljø, jf. pkt. 2.2.3, og/eller antikorruption, jf. pkt. 2.2.4, der ikke umiddelbart kan løses gennem dialog mellem Kunden og Leverandøren, kan Kunden kræve:

- at Leverandøren og/eller underleverandører straks efter Kundens fremsættelse af påkrav herom afhjælper overtrædelsen,
- at Leverandøren og/eller underleverandører fremover opfylder Kontraktens krav til menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og/eller antikorruption, og

- at Leverandøren fuldt ud genopretter forvoldt skade, herunder ved udbetaling af passende skadeserstatning. Vurderingen af, om en ved opfyldelse af Kontrakten forvoldt skade er genoprettet fuldt ud, skal ikke påvirkes af nationale erstatningsregler, der regulerer det konkrete forhold, og som kun giver delvis erstatning, og

Gentagne og/eller alvorlige overtrædelser af kravene til Leverandørens samfundsansvar (CSR), materielt eller proceduremæssigt, herunder for underleverandører, betragtes som væsentlig misligholdelse i overensstemmelse med Kontraktens pkt. 11.4 om ophævelse af Kontrakten.

I tilfælde hvor der er konstateret en overtrædelse af kravene til samfundsansvar (CSR), vil det som udgangspunkt være at betragte som en alvorlig overtrædelse, der berettiger Kunden til at ophæve Kontrakten, hvis risikoen for fortsat overtrædelse (gentagelse) af forpligtelserne ikke kan nedbringes.

Kunden kan vælge ikke at ophæve Kontrakten, hvis Kunden vurderer, at ophævelsen ikke er proportional med Leverandørens handlinger. Kunden vil i vurderingen heraf lægge speciel vægt på, hvilke tiltag Leverandøren har igangsat med henblik på at forhindre gentagelse fremover.